

DE VERGETEN STORMVLOED

Nederland is een waterland. Ons land is beroemd om zijn polders, molens en dijken. Maar wat gebeurt er als het water de baas wordt?

In februari 1825 zorgde een verwoestende stormvloed ervoor dat het water niet meer te stoppen was. Grote delen van Nederland overspoelden. De zee en rivieren traden uit hun oevers, dijken braken en duizenden mensen en dieren kwamen in gevaar. Hierbij vielen in het hele land 800 slachtoffers en kwamen 46.000 stuks vee om.

EEN WINTERSTORM DIE ALLES VERANDERDE

Het begon allemaal in de koude wintermaand februari. De wind begon te gieren en groeide uit tot een woeste noordwesterstorm. Samen met de springvloed blies deze het water van de Zuiderzee steeds hoger op, tot wel 3,50 m boven NAP. In die tijd waren de dijken van klei en aarde gemaakt. Het waren geen stevige betonnen waterkeringen van nu. Toen het water steeds hoger werd, konden veel dijken de druk niet aan. Ze braken door en het water stroomde het land in. Op veel plekken waren er zelfs geen dijken.

foto: Museum Lemmer

FRIESLAND: DE STRIJD TEGEN DE ZEE

In Friesland had het water vrij spel. Het overspoelde akkers, dorpen en weilanden. De provincie kwam voor bijna twee derde onder water te staan. Mensen moesten halsoverkop hun huis verlaten. Sommigen klimmen in bomen of vluchtten naar kerktorens om te overleven. Veel vee verdronk en de vruchtbare kleigrond veranderde in een zout moeras. Boeren konden daardoor hun werk niet meer doen. Het aantal slachtoffers in Friesland was gering.

foto: Warkums Erfskip

OVERIJSSSEL: DE KRACHT VAN HET WATER

Het grootste aantal slachtoffers daarentegen was in de provincie Overijssel. Daar verdronken meer dan 300 mensen. De dijken langs de Zuiderzee, IJssel en het Zwarte Water braken op vele tientallen plaatsen door. Het water stroomde daardoor diep het land in. Ruim een kwart van de provincie kwam onder water te staan, tot Staphorst, Dalfsen, Wijhe en Meppel. Huizen stortten in en mensen vluchtten naar zolders of andere droge plekken. Maar niet iedereen kon op tijd weggelopen. Hele gezinnen verloren hun huis en voor veel boeren betekende de ramp een jaar zonder oogst.

foto: Zuiderzeemuseum Enkhuizen

WAAROM NOEMEN WE HET DE 'VERGETEN STORMVLOED'?

Hoewel de stormvloed van 1825 een van de grootste rampen van de 19e eeuw was, wordt er weinig over gesproken. Dat komt misschien omdat het landelijk gezien geen grote gevolgen had. Pas na de stormvloed van 1916 kwam namelijk de Afsluitdijk en na de watersnoodramp van 1953 grote waterkeringen (de Deltawerken). De kern van Holland was in 1825 niet getroffen, dus ging de aandacht vooral uit naar het verstevigen van de dijken langs de grotere rivieren zuidelijker in het land. Toch zijn er sporen van de ramp terug te vinden. Sommige dorpen hebben nog steeds markeringen waar het water stond. En in verhalen van families wordt de stormvloed doorverteld.

DE ROL VAN KERKEN

Kerken speelden een cruciale rol tijdens de ramp. Ze luidden de noodklokken om mensen te waarschuwen voor het snel stijgende water.

Daarnaast boden ze onderdak aan de mensen die hun huizen en stallen verloren. Na de ramp boden de kerken troost en konden er met elkaar verwerken wat er was gebeurd.

foto: © Rijkswaterstaat

foto: © Rijkswaterstaat | Joop van Houdt

Bronnen:

- www.canonvannederland.nl/nl/overijssel/overijssel/watersnood
- www.canonvannederland.nl/nl/overijssel/salland/dalfsen/stormvloed-1825
- www.canonvannederland.nl/nl/overijssel/land-van-vollenhove/land-van-vollenhove/hogwaterkanon
- nationaallandschap.frl/watersnood1825/
- www.wdodelta.nl/nieuw-project-over-de-overijsselse-watersnoodramp-van-1825-en-de-lessen-hiervan-voor-het-stormvloed1825.nl
- waterstaatsgeschiedenis.nl/tijdschrift/2007-1/TWG2007-1_19-26.pdf

“de snelheid des inlopenden water was zoo geweldig, dat men op niets anders, dan op het redden van menschen kon bedacht zijn, terwijl het grootste gedeelte van het vee verloren ging.”

Bron: www.canonvannederland.nl/nl/overijssel/overijssel/watersnood

foto: Warkums Erfskip

WATERBOUWERS BESCHERMEN HET LAND

De stormvloed van 1825 laat zien hoe kwetsbaar Nederland is. Zonder dijken en sluizen zou een groot deel van ons land nog steeds onder water staan. Het water kan een vriend zijn, zoals bij het verbouwen van gewassen. Maar het kan ook een vijand worden, zoals tijdens een stormvloed.

Daarom blijven we werken aan slimme oplossingen en goede bescherming. Waterbouwers maken sterke dijken en bouwen waterkeringen. Zo kunnen we veilig blijven wonen in een land dat deels onder zeeniveau ligt.

LAND BOVEN WATER